

ДЕТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ

Практичне заняття. АНАЛІЗ МАШТАБІВ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ ТА МЕТОДИКИ ЇЇ ОЦІНКИ

1. Поняття та класифікація методів оцінки тіньової економіки
2. Характеристика основних методів вимірювання рівня тіньової економіки
3. Вимірювання рівня тіннізації економіки згідно з «Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня тіньової економіки»
4. Рівень тіньової економіки у світі за методикою Ф. Шнайдера та за методом Гутмана

Завдання 1. Порівняйте рівень тіннізації економіки України відповідно до методів офіційної статистики ("витрати населення – роздрібний товарооборот і послуги"; електричний; збитковості підприємств; монетарний), розрахунків НБУ та експертних методів (методикою Ф. Шнайдера (Schneider), за методом Гутмана (Gutmann), методом В. Танзи), розрахунків міжнародної асоціації сертифікованих бухгалтерів та аудиторів (АССА).

Завдання 2. Заповніть таблицю, поставивши відмітку «+» на перетині зазначеного методу оцінки рівня тіньової економіки і його виду (прямі, непрямі). Зазначте переваги та недоліки наведених методів оцінки рівня тіньової економіки.

Назва метода	Методи оцінки рівня тіньової економіки	
	Прямі	Непрямі
Анкетне опитування, вибіркові спостереження		
Метод за показником зайнятості		
Метод розбіжностей		
Монетарні методи (МІМІС)		
Податкові перевірки, дані державного контролю		
Спеціальні методи економіко-правового аналізу		

Розв'язати тести:

1. Інформаційними джерелами оцінки розміру тіньової економіки на макrorівні виступають:

А. система національних рахунків; дані МВФ, ООН, СБ та інших міжнародних організацій, дані макроекономічних досліджень аналітичних агентств;

Б. дані досліджень доходів і витрат домогосподарств;

ДЕТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ

В.дані опитувань керівників підприємств про мотивацію приховування грошових коштів і частку угод, які не були оформлені договорами;

Г.дані податкових служб;

Д.дані про зайнятість і робочу силу.

2. Інформаційними джерелами оцінки розміру тіньової економіки на мікрорівні виступають:

А.система національних рахунків;

Б.дані МВФ, ООН, СБ та інших міжнародних організацій;

В.дані макроекономічних досліджень аналітичних агентств;

Г. система державних рахунків;

Д.дані опитувань керівників підприємств про мотивацію приховування грошових коштів і частку угод, які не були оформлені договорами.

3. Методи оцінки тіньової економічної діяльності за типом джерела інформації поділяються на:

А. прями та непрямі;

Б. мікрометоди та мікрометоди;

В. інтегральні та диференціальні;

Г. специфічні та структурні;

Д. змішані та структурні.

4. Методи оцінки тіньової економічної діяльності за охопленням одиниць дослідження поділяються на:

А. інтегральні та диференціальні;

Б. специфічні та структурні;

В. змішані та структурні;

Г. мікрометоди та мікрометоди;

Д. прями та непрямі.

5. Методи оцінки тіньової економічної діяльності за характером досліджуваних матеріалів поділяються на:

А. змішані та структурні;

Б. мікрометоди та мікрометоди;

В. інтегральні та диференціальні;

Г. специфічні та структурні;

Д. прями та непрямі.

6. Серед недоліків методів оцінки рівня тіньової економіки можна виділити:

ДЕТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ

А.не дозволяють точно оцінити розмір тіньової економіки, а дають тільки оціночні показники;

Б.точність і результати дослідження суттєво залежать від готовності респондентів до співпраці, від об'єктивності та чесності їх суджень, що суттєво утруднює обчислення реальної оцінки (у грошовому еквіваленті);

В.не можуть оцінити всі дії та доходи, одержувані в тіньовій економіці, тому для них характерні більш низькі оцінки розмірів тіньової економіки (виняток – експертний метод) у порівнянні з іншими методами;

Г.нездатні (принаймні на цей час) забезпечити оцінку розвитку та росту тіньової економіки на середньо- і довгостроковий період (виняток – експертний метод);

Д.всі відповіді вірні.

7. Які є переваги використання методу розбіжностей при оцінюванні тіньової економіки?

А.можливість виявлення обсягів прихованого від державних органів виробництва продукції;

Б.використання макроекономічного показника ВВП із СНР, який використовується в більшості країн світу, що дозволяє провадити порівняльну оцінку рівня тіньової економіки в різних країнах;

В.визначає прихований реальний сектор тіньової економіки;

Г.до тіньової економіки відносять не весь загальний обсяг зростання готівки, а лише ту його частину, яка зумовлена впливом факторів, що безпосередньо пов'язані з тіньовим сектором економіки;

Д.частина загального приросту попиту на готівку, яка залишилася, пояснюється дією інших факторів, що пов'язані з тіньовим сектором економіки.

8. Серед недоліків монетарного методи оцінювання тіньової економіки можна виділити:

А.більшість досліджень базується на припущенні про однакову швидкість обігу грошей в обох секторах економіки – тіньовому та офіційному;

Б.не враховується таке явище, як фіктивна зайнятість;

В.зниження рівня зайнятості може мати також й інші фактори, окрім тіньової економіки;

Г.невідповідність може виникнути не тільки через існування тіньової економіки, але також і через помилки у статистичних вимірах або особливостях методології розрахунків;

Д.не може застосовуватись, якщо доходи перевищують видатки.

ДЕТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ

9. Основними недоліками MIMIC-підходу є:

А. оцінні коефіцієнти нестійкі, не можливо створити єдину типізацію для всіх країн;

Б. оцінка параметрів надзвичайно непостійна щодо специфікації альтернативної моделі;

В. неоднозначне значення прихованої змінної;

Г. надійність причин та індикаторів у поясненні їхнього впливу на зміну рівня тіньової економіки;

Д. всі відповіді вірні.

10. Яким основним нормативним документом, який регламентує методичні положення визначення рівня оцінки тіньової економіки в Україні є:

А. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня тіньової економіки

Б. Закон України «Про оцінку тіньової економіки»

В. Податковий кодекс України

Г. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України

Д. Немає вірної відповіді.